

Такой трудовой договор может быть расторгнут по желанию работника в указанный им срок по ст. 40 ТК.

Следует отметить, что часть 3 ст. 268 ТК содержит запрет на расторжение трудового договора по инициативе нанимателя с беременными женщинами, кроме случаев ликвидации организации, прекращения деятельности индивидуального предпринимателя, а также по основаниям, предусмотренным пунктами 4—9 ст. 42 и пунктами 1—3 ст. 44 ТК. Налицо коллизия специальных норм, регулирующих труд совместителей и труд женщин. В этой связи предлагаем три подхода к решению данной проблемы.

С одной стороны, представляется приемлемым дополнить часть 3 ст. 268 ТК путем включения выполнения работы по совместительству в перечень случаев, когда допускается расторжение трудового договора с беременными женщинами. Также необходимо включить в ТК самостоятельное основание увольнения беременных женщин, работающих по совместительству.

С другой стороны, если о беременности женщины нанимателю стало известно уже после заключения трудового договора о работе по совместительству (либо беременность наступила после заключения данного трудового договора), получается, что наниматель увольняет совместителя за факт нахождения в состоянии беременности, но данный факт прекращает свое существование через определенный промежуток времени, и основание увольнять работника отпадает. В этой связи целесообразно включить в ТК норму о том, что женщине, оформившей дородовый отпуск по основной работе, наниматель обязан по ее просьбе предоставить социальный отпуск без сохранения заработной платы как совместителю.

Однако наиболее приемлемым представляется отказаться от законодательного закрепления запрета работы по совместительству беременных женщин и предоставить решение вопроса — работать или не работать в состоянии беременности — самим женщинам в зависимости от их возможностей.

А.Л. Дашкевич

ПіКіП, Мінск

ПРАВЫ І АБАВЯЗКІ ПАЛІТЫЧНЫХ ПАРТЫЙ: РАЗВІЦЦЁ КАНСТЫТУЦЫЙНА-ПРАВАВОГА РЭГУЛЯВАННЯ

Адным з важнейшых элементаў дэмакратычнай палітычнай сістэмы з'яўляюцца палітычныя партыі, якія выступаюць у якасці сувязнага звяна паміж уладай і грамадскасцю. Іх уплыў на грамад-

ска-палітычныя працэсы шмат у чым абумоўлены станам партыйнага заканадаўства, правамі і абавязкамі палітычных партый, якія ім замацаваны.

Партыйнае права Беларусі — інстытут канстытуцыйнага права, які дынамічна развіваецца. З 1990 г., калі ўпершыню былі вызначаны прававыя асновы ўтварэння шматпартыйнай сістэмы ў Беларусі, да сённяшняга часу адбыліся якасныя змены ў канстытуцыйна-прававым рэгуляванні дзейнасці палітычных партый. У якасці рубажных падзей выступілі: унясенне паправак у Канстытуцыю БССР і прыняцце “Часовага палажэння аб парадку ўтварэння і дзейнасці грамадскіх аб’яднанняў грамадзян у БССР” у 1990 г., прыняцце Канстытуцыі краіны і Закона “Аб палітычных партыях” у 1994 г., Дэкрэта Прэзідэнта “Аб некаторых мерах па ўпарадкаванню дзейнасці палітычных партый, прафесійных саюзаў, іншых грамадскіх аб’яднанняў” у 1999 г., новай рэдакцыі Закона “Аб палітычных партыях” у 2005 г. Адпаведна адбывалася і развіццё прававой рэгламентацыі правоў і абавязкаў палітычных партый.

Напачатку паводле Закона “Аб змяненнях і дапаўненнях Канстытуцыі (Асноўнага Закону) Беларускай ССР” ад 28.07.1990 г. грамадзянам было прадстаўлена права на аб’яднанне ў палітычныя партыі. Гарантавалася стварэнне роўных умоў для выканання апошнімі статутных задач. Прадугледжвалася, што партыі могуць прымаць удзел у выпрацоўцы палітычнага курсу БССР, яе сацыяльна-эканамічным, духоўным развіцці, у кіраванні дзяржаўнымі і грамадскімі справамі. Свабода іх дзейнасці па выкананню задач і функцый, згодна са статутамі і праграмамі, абмяжоўвалася неабходнасцю кіравацца палажэннямі Канстытуцыі і Законаў СССР і БССР. Зацверджанае пазней Пастановай Ураду ад 03.10.1990 г. “Часовае палажэнне аб парадку ўтварэння і дзейнасці грамадскіх аб’яднанняў грамадзян у БССР” спецыяльна не рэгулявала статус палітычных партый.

З прыняццем Канстытуцыі і Закона “Аб палітычных партыях” устанаўліваецца адмысловае канстытуцыйна-правое рэгуляванне дзейнасці палітычных партый. Заканадаўча замацоўваецца, што з моманту рэгістрацыі яны маюць права (арт. 23 указанага Закона): свабодна распаўсюджаць інфармацыю аб сваёй дзейнасці, прапагандаваць свае ідэі, мэты і рашэнні; утвараць друкаваныя выданні, ажыццяўляць выдавецкую дзейнасць, а таксама карыстацца ва ўстаноўленым парадку дзяржаўнымі сродкамі масавай інфармацыі; праводзіць мітынгі, дэманстрацыі, сходны і іншыя масавыя мерапрыемствы ў парадку, ўстаноўленым заканадаўствам; ўплываць праз сваіх прадстаўнікоў у выбарных дзяржаўных органах на выпрацоўку адпаведных рашэнняў; удзельнічаць у падрыхтоўцы і правядзенні выбараў, вылучаць кандыдатаў

і весці агітацыю за іх, утвараць выбарчыя блокі для ўдзелу ў перад-выбарчай кампаніі і выбарах; падтрымліваць сувязі з іншымі палітычнымі партыямі і грамадскімі аб'яднаннямі; мець іншыя правы, прадугледжаныя заканадаўчымі актамі.

Новая рэдакцыя Закона “Аб палітычных партыях” ад 19.07.2005 г. унесла пэўныя карэктывы ў вышэйпрыведзены пералік. Так, у ім цяпер адсутнічае права палітычных партый уплываць праз сваіх прадстаўнікоў у выбарных дзяржаўных органах на выпрацоўку адпаведных рашэнняў, права ўтвараць выбарчыя блокі. Разам з гэтым замацоўваецца права на абарону правоў і законных інтарэсаў, а таксама на прадстаўленне законных інтарэсаў сваіх сяброў у дзяржаўных органах і іншых арганізацыях; права на стварэнне саюзаў палітычных партый. Апошнім прадстаўляюцца такія ж правы, як і палітычным партыям, за выключэннем права ўдзельнічаць у выбарах і права ствараць саюзы палітычных партый. Астатнія змены носяць рэдакцыйны характар і істотна не ўплываюць на змест прадстаўляемага права.

Аналізуючы гэтыя змены можна цалкам пагадзіцца як з неабходнасцю рэгістрацыі саюзаў палітычных партый, так і з вызначэннем кола іх правоў. Аднак выклікае сумненне абгрунтаванасць замацавання забароны на ўдзел саюзаў у выбарах, што не адпавядае не толькі айчыннай і замежнай практыцы палітычнай барацьбы, а і прыводзіць да стварэння штучных перашкод у стварэнні ўплывовага палітычных арганізацый, здольных стабілізаваць партыйную сістэму краіны. Па сутнасці, ідзе гаворка аб прывядзенні нормаў Закона “Аб палітычных партыях” у адпаведнасць з нормамі Выбарчага кодэкса, які не разглядае саюзы партый (ці іх выбарчыя блокі) у якасці суб'ектаў выбарчага працэсу.

Не зразумела выключэнне заканадаўцам права палітычных партый уплываць праз сваіх прадстаўнікоў у выбарных дзяржаўных органах на выпрацоўку адпаведных рашэнняў, бо менавіта яно ў канцэнтраваным выглядзе выступае ў якасці асноўнай мэты ўдзелу партый у палітычным жыцці. Для параўнання і з пункту гледжання магчымасці пабудовы ў далейшым адзінай палітычнай прасторы Саюзнай дзяржавы адзначым, што расійскі Федэральны закон “Аб палітычных партыях” 2001 г. (арт. 26) прадугледжвае не магчымасць уплыву на выпрацоўку адпаведных рашэнняў, як гэта замацоўвалася раней беларускім Законам “Аб палітычных партыях”, а ўдзел у выпрацоўцы рашэнняў органаў дзяржаўнай улады.

Адносна абавязкаў палітычных партый, на падставе аналізу адпаведных норм Канстытуцыі і Закона “Аб палітычных партыях” можна сцвярджаць, што базавым абавязкам з'яўляецца выкананне партыямі нацыянальнага заканадаўства.